

TURINYS

IVADAS	4	24. Urbanizacija	83
I SKYRIUS. GEOGRAFINIS PAŽINIMAS, ORIENTAVIMASIS ERDVĖJE IR ŽEMĖLAPYJE	6	25. Valstybių valdymo formos ir teritorijos sudėtis	86
1. Geografija žiniasklaidoje	8	26. Ekonomikos sistemos	88
2. Kelionė su žemėlapiu	10	27. Prekyba	90
3. Objektų geografinė padėtis	14	28. Socialiniai ir ekonominiai valstybių rodikliai	92
4. Laiko juostos	16	Tyrimas „Imigracija Lietuvoje“	94
5. Geografinio tinklo iškraipymai žemėlapyje	18	Pasikartokite ir įsivertinkite	96
6. Geografiniai sausumos ir vandenyno tyrimai	20		
7. Šiuolaikiniai geografiniai tyrimai	24	III SKYRIUS. AZIJOS IR EUROPOS REGIONŲ PAŽINIMAS	98
8. Naujausi orientavimosi būdai	26	AZIJA	100
Tyrimas „Senieji ir dabartiniai žemėlapiai“	29	29. Azija – Eurazijos dalis	100
Pasikartokite ir įsivertinkite	30	30. Jungtiniai Arabų Emyratai	102
		31. Indija	106
II SKYRIUS. GAMTINĖS IR VISUOMENINĖS GEOGRAFIJOS INFORMACIJOS SKAITYMAS	32	32. Kinija	110
GAMTINĖ GEOGRAFIJA	34	33. Japonija	114
9. Litosferos plokštės ir Žemės paviršius	34	34. Rusija	118
10. Ramios ir aktyvios Žemės plutos vietos	38	Tyrimas „Kelionė po Azijos regionus“	122
11. Vėjai ir dykumos	41	Pasikartokite ir įsivertinkite	124
12. Ledynų veikla	44		
13. Klimatas ir jį lemiantys veiksniai	46	EUROPA	126
14. Klimato juostos ir tipai	50	35. Europa – mūsų žemynas	126
15. Klimatas ir žmogus	53	36. Europos Sąjunga	129
16. Pasaulio vandenynas	56	37. Baltijos šalys	132
17. Požeminiai vandenys ir upės	58	38. Šiaurės Europos gamtos ypatumai ir ištekliai	135
18. Ežerai ir pelkės	61	39. Vakarų Europa	138
19. Kraštovaizdžiai	64	40. Višegrado grupė – svarbi Vidurio Europos šalių sąjunga	142
20. Europos ir Azijos geografinės zonos	67	41. Pietų Europos šalių gamtos sąlygos ir turizmas	144
21. Aplinkos apsauga	71	42. Rytų Europa	148
Tyrimas „Gyvenamosios vietovės aplinkos taršos problemos“	74	Tyrimas „Europos regionai“	150
Pasikartokite ir įsivertinkite	76	Pasikartokite ir įsivertinkite	152
VISUOMENINĖ GEOGRAFIJA	78	ŽODYNĖLIS	154
22. Pasaulio gyventojų skaičius ir pasiskirstymas	78		
23. Pasaulio religijų įvairovė	81		

IVADAS

Mieli aštuntokai!

Leiskitės į kelionę po pasaulį su serijos ATRASK geografijos vadovėlio komplektu. Skaitykite, diskutuokite, bendradarbiaukite, tyrinėkite, prognozuokite, mokykitės būti pastabūs, stenkitės aplinkoje atpažinti gamtos ir žmonių gyvensenos ypatumus. Taip geriau suvoksite įvairių reiškinių ir procesų esmę, plėsite akiratį ir žinias, atrasite naujų pažinimo būdų. Pagrindiniai jūsų pagalbininkai bus vadovėlis, užduočių sąsiuvinis, virtualios mokymosi aplinkos

klase.eduka.lt [ištekliai.](#)

Susipažinkite, o jei mokėtės iš šios serijos vadovėlių VII klasėje, prisiminkite, kaip sudarytas vadovėlis ir kitos mokymosi komplekto dalys.

Vadovēlis padēs īgyti būtinių žinių ir ugdytis geografinį supratimą. Jį sudaro trys skyriai. Kiekvieno skyriaus įvade sužinosite, ko mokysitės. Kiekviena tema pradedama pagrindiniu klausimu, į kurį ieškosite atsakymo skaitydami vadovėlio tekstą, nagrinėdami iliustracijas ir žemėlapius, naudodamiesi papildomais informacijos šaltiniais, diskutuodami, stebėdami, tyrinėdami. Atlikdami užduotis plėsite žinias

PATARIMAI

- Prieš gilindamiesi į temos tekstą ar jo dalį (skyrelį) perskaitykite pagrindinį temos klausimą, pasvarstykite, kaip galėtumėte į jį atsakyti.
- Perskaitykite temos pabaigoje esančius klausimus ir užduotis ir atidžiai ieškokite atsakymų ir sprendimų tekste.
- Vadovėlyje rasite daug iliustracijų ir prie jų pateiktų užduočių, klausimų. Atlikdami užduotis ir atsakydami į klausimus pamąstykite, kaip įvairių šaltinių informacija papildo pagrindinį tekstą.
- Savais žodžiais paaiškinkite, kaip supratote perskaitytą tekstą.
- Jei nesiseka atlikti užduoties arba atsakyti į klausimą, dar kartą perskaitykite tą teksto dalį, kuri liko nesuprasta, ir vėl bandykite atlikti užduotį arba atsakyti į klausimą.
- Jei kas nors vis dar neaišku, klauskite mokytojo, tarkitės su klasės draugais.

ir supratimą, taikysite įgytus gebėjimus, ugdydysitės kūrybiškumą ir mąstymą. *Papildomų užduočių banką* rasite virtualioje mokymosi aplinkoje klase.eduka.lt. Temose taip pat pateikiama vaizdo įrašų ir kitų informacijos šaltinių nuorodų. Vadovėlio pabaigoje pateikiamas sąvokų žodynelis.

Šiais mokslo metais siūlome atlikti keletą tyrimų:
„Senieji ir dabartiniai žemėlapiai“, „Gyvenamosios
vietovės aplinkos taršos problemos“, „Imigracija
Lietuvoje“, „Kelionė po Azijos regionus“, „Europos
regionai“.

Išėję skyrių pasitikrinsite ir apibendrinsite tai, ką išmokote (*Pasikartokite ir įsivertinkite*).

Užduočių sąsiuvinis (*Užrašai*) – svarbi mokymosi priemonė, skirta jūsų praktiniams įgūdžiams plėsti, tyrimams atlikti, žinioms ir gebėjimams įsivertinti. Su vadovėlio medžiaga siejamos užduotys padės įsidėmėti pagrindines sąvokas, taikyti įgytas žinias praktikoje. Atlikdami užduotis ugdysitės gebėjimą tyrinėti, kelti probleminius klausimus, diskutuoti, daryti išvadas, kritiškai vertinti ir kūrybiškai taikyti tai, ką išmokote.

[illegible]

III SKYRIUS

AZIJOS IR EUROPOS REGIONŲ PAŽINIMAS

Šiame skyriuje mokysitės apibūdinti Azijos ir Europos regionų geografinę padėtį, pažinimo ir tyrimų raidą, gamtos ir visuomenės ypatumus, svarbiausias problemas.

Nagrinėdami žemėlapius ir kitus geografinės informacijos šaltinius, remdamiesi gamtiniais, socialiniais ir ekonominiais kriterijais mokysitės apibūdinti

- Jungtinių Arabų Emyrātų ūkį, socialinius ir kultūrinius šalies ypatumus;
- Indijos kultūrą ir gyventojus;
- Kinijos ūkio raidą;
- Japōnijos gamtos sąlygas ir ūkį;
- Rūsijos gamtos ypatumus, socialinius kontrastus, gamtos išteklius ir jų panaudojimą šalies ūkyje;
- Europos Sąjungos geografinę erdvę ir bendrijos šalyse kylančias socialines ir ekonomines problemas;
- Baltijos šalių kraštovaizdžius, gyventojų įvairovę ir ūkio problemas;
- Šiaurės Europos šalių gamtos ypatumus, gamtos išteklių gavybą ir panaudojimą;
- Vakarų Europos šalių kraštovaizdžių įvairovę;
- Vidurio Europos šalių ūkio pokyčius;
- Pietų Europos šalių gamtos sąlygas ir turizmą;
- Rytų Europos šalių politinius ir ekonominius pokyčius.

31. INDIJA

Kuo įdomi Indijos kultūra ir papročiai?

Indija – didinga šalis, turinti seną istoriją ir savitą kultūrą, atsiradusią Indo upės slėnyje. Šiai šaliai būdinga gamtos, religijų ir kultūrų įvairovė. Net ir šiais laikais Indijoje paplitę senoviniai papročiai, išlikusi kastų sistema, tvirtai įsigalėjusios religijos. Kitados turtinės ir klestinčios šalies garsas padėjo Kolumbui atrasti Ameriką.

1 pav. Indijos gamtinis žemėlapis

Kur įsikūrusi Indija?

Indija – septinta pagal plotą pasaulio valstybė, įsikūrusi Pietų Azijoje Indostano pusiasalyje. Prisiminkite ir įvardykite valstybes, didesnes už Indiją. Pasidomėkite šalies pavadinimo kilme.

Naudodamiesi 1 pav. apibūdinkite Indijos geografinę padėtį.

- Koks vandenynas, jūra, įlanka skalauja Indijos krantus?
- Su kokiomis valstybėmis ribojasi Indija?

Remdamiesi 6 pav. (p. 66) nustatykite, kur Indijoje plyti sezonškai drėgnų (musoninių) miškų, savanų ir dykumų geografinės zonos.

2 pav. Indijos kraštovaizdžių įvairovė: dykuma (A), savana (B), musoninis miškas (C), mangrovė (D)

Indijos gamta

Indijos paviršius labai įvairus: kalnai ir plokščiakalniai, bekrastės derlingos lygumos. Jose vingiuoja ilgos, daugybę intakų turinčios upės. Įvardykite didžiausias Indijos lygumas ir ilgiausias upes. Ši šalis pasižymi ir kraštovaizdžių įvairove: visžalius musoninius miškus keičia savanos, vienur plyti dykumos, kitur – upių deltose sužėlusios mangrovės (2 pav., D). Didžiajai šalies daliai būdingas musoninis klimatas.

Praeities įtaka šių laikų Indijai

Indų kultūrą suformavo per tūkstančius metų susiklosčiusios tradicijos, kurias lėmė gamtos sąlygos, religijų įvairovė, kitų kultūrų skverbimasis. Maždaug prieš 9000 metų Indo upės lygumoje apsigyveno **arijų** – medžiotojų ir gamtos gėrybių rinkėjų – gentys. Ilgainiui jos tapo sėslios (apie 4000 pr. Kr.). Šioje teritorijoje suklestėjo taiki Indo slėnio civilizacija, o svarbiausia jos veikla buvo žemdirbystė. Žinių apie senąją indų kultūrą randame vedose. Dauguma Indijos tautų kalbų yra kilusios iš sanskrito. Dabar šioje šalyje kalbama 25 pagrindinėmis kalbomis ir daugiau nei 200 kitų kalbų ir dialektų.

Indijos istorinė raida buvo sudėtinga. Šalį puldinėjo arabai, tiurkai, mongolai. XV a. pabaigoje į Indiją pradėjo skverbtis europiečiai. Prisiminkite, kas skatino europiečius domėtis šia šalimi. XIX a. viduryje Indija pateko į Britų imperijos sudėtį. Britų valdymo šimtmetis paliko pėdsakų indų kultūroje: titulus, pagarbą nuosavybei, skaitymo pomėgį, arbatos gėrimo tradiciją.

ĮDOMU

Indijoje galioja dešinės ir kairės rankos taisyklė. Sveikintis, rodyti į kitą žmogų, valgyti, gerti priimta dešine ranka. Autis batus, plautis kojas, apskritai rūpintis asmens higiena – kaire ranka.

Pasidomėkite, kodėl...

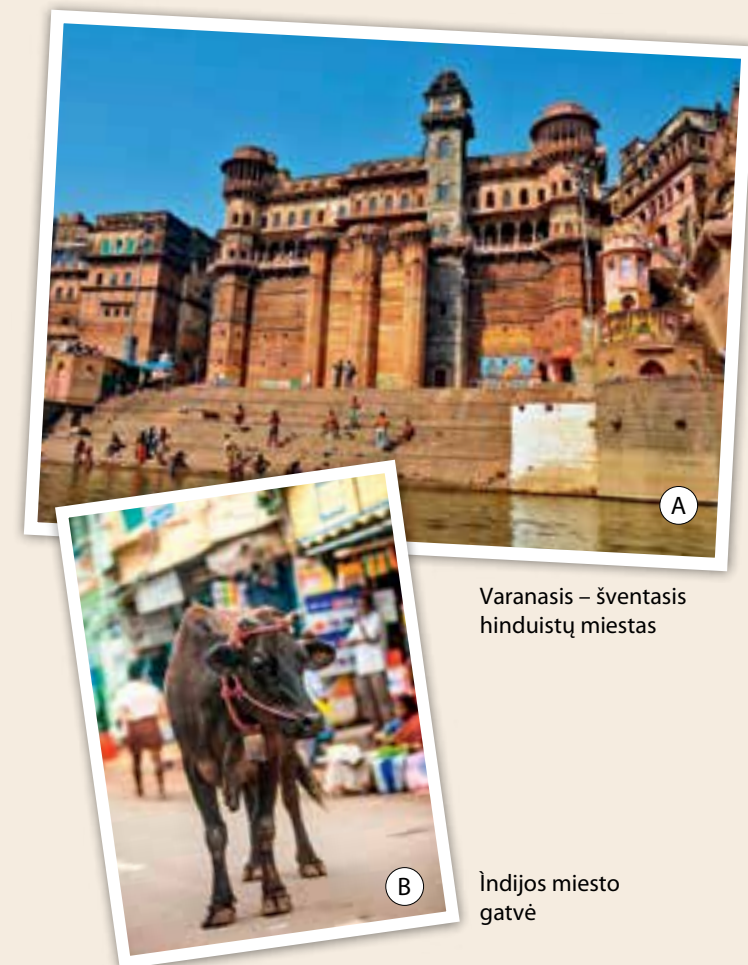
- ...hinduizmo išpažinėjai kasdien lankosi šventyklose;
- ...maldos namų prieigose kabinami varpeliai;
- ...indai sveikinas suglaudę rankas ir nusilenkdami;
- ...indai valgo sėdėdami ant žemės;
- ...indai reguliariai pasninkauja;
- ...indės nešioja daugybę apyrankių;
- ...nuotakų pėdos prieš vestuves išpaišomos spalvotais ornamentais.

Indų išpažįstama religija, papročiai, kultūra

Indija – valstybė, kurioje susipynę senoviniai papročiai, religinės tradicijos ir Vakarų kultūra. Dauguma šalies gyventojų išpažįsta hinduizmą. Šios religijos šaknų reikia ieškoti gilioje senovėje. Vedose aprašyti pirmieji indų dievai. Dauguma jų buvo susiję su gamta. Indijoje gamta garbinama iki šių dienų. Religijos pagrindu susiklosčiusios tradicijos išsišaknijo kasdieniame indų gyvenime.

Indijoje garbinama visa, kas gyva. Šventais laikomi kai kurie gyvūnai, pvz., karvės, gyvatės, beždžionės, žiurkės. Vedose jautis vadinamas žmonijos tėvu, o karvė – jos motina. Tad nieko keista, kad net didžiųjų miestų gatvėse galima išvysti karvių (3 pav., B).

Vanduo, ypač tekantis, Indijoje taip pat laikomas šventu. Itin svarbi indams Gangos upė. Tūkstančiai piligrimų keliauja jos šlovinti ir nusiplauti nuodėmių šventu jos vandeniu. Hinduistai daug dėmesio skiria apeigoms – dievams aukoja maistą, gėles. Itin didelė garbė ir laimė – galimybė išbarstyti mirusiojo pelenus Gangos vandenyse. Iš maldininkų miestų, įsikūrusių prie upės, svarbiausias religinis centras yra Varanasis (3 pav., A).

Varanasis – šventasis hinduistų miestas

Indijos miesto gatvė

3 pav. Religijų įtaka indų kultūrai

Kuo ypatinga indiška virtuvė? Ji labai įvairi, kiekviena vietovė turi savo tradicinius patiekalus, mat jose skiriasi tiek klimatas, tiek religinės tiesos. Daugelis indų – vegetarai. Patiekalų gamybai naudojama daugybė prieskonių (4 pav.). Daug patiekalų indai valgo rankomis. Indams svarbūs pieno produktai. Vedose pienas vadinamas stebuklingu maistu. Hinduistai visiškai nevalgo jautienos. *Pasidomėkite, kokių religijų išpažinėjai nevalgo kiaulienos.*

Indijoje itin spalvingos ir išskirtinės religinės tradicijos ir etninės šventės. Ypač garsi šviesos šventė Divalis, simbolizuojanti Naujųjų metų pradžią (švenčiama spalį arba lapkritį). Tai vilties, geranoriškumo ir džiaugsmo šventė. Indijos gyventojams bendros trys šventės – Nepriklausomybės diena, Respublikos diena ir Mohandaso Karamčando Gandžio gimtadienis. Per šventes puošiamasi karnavaliniais drabužiais, visur gausu gėlių girliandų. Madingi papuošalai, spalvingi drabužiai dažnai rodo visuomeninę žmonių padėtį.

Jau senovėje indai augino vilnamedžius ir šilkaverpius, audė medvilninius ir šilkinus audinius. Natūraliu šilku Indija (kaip ir Kinija) garsėjo kitose šalyse. Ir šiais laikais tradicinė apranga siuvama iš šilkinų ir medvilninių audinių (5 pav.).

Vestuvės – ryškiausia šventė, trunkanti kelias dienas. Nuotakos kakta paženklinama raudonu tašku, rodančiu, kad moteris yra išteikėjusi (5 pav., B). Tradicinis vyriškas drabužis **dōtis** – tai medvilninio audinio gabalas, vyniojamas apie klubus ir kojas. Vyrų nešioja galvos apdangalus turbanus (5 pav., A). Tradicinis indės apdaras yra **sāris** – itin spalvingo audinio atraiza, kuria apsivyniojama viena kampa permetant per petį (5 pav., C).

5 pav. Tradicinė indų apranga ir simboliai (A – turbanas (vyrų galvos apdangalas), B – raudonas taškas kaktoje (išteikėjusių moterų ženklas), C – saris (moterų apdaras))

4 pav. Indija – prieskonių šalis

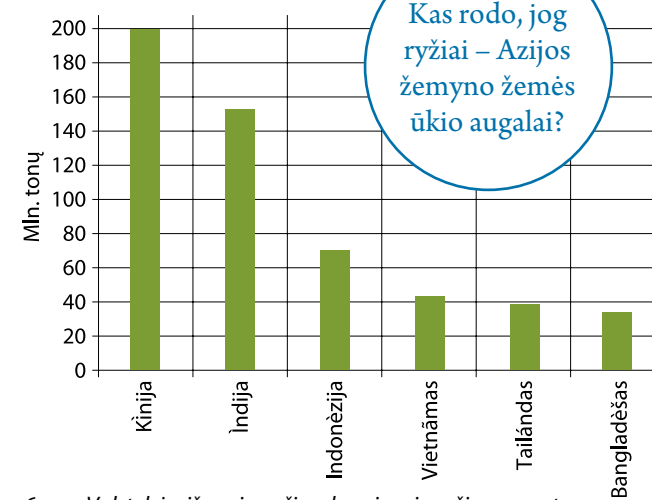
Turtuolių ir vargšų atskirtis

Indijoje akivaizdūs didžiuliai didmiesčių prabangos ir priemiesčių lūšnyų skurdo, aukščiausios kastos gyventojų ir beturčių vaikų mokyklų kontrastai (8 pav.). Deja, vis dar gyvos tradicijos, atėjusios iš arijų laikų, kai Indijos gyventojai buvo susiskirstę į keturias grupes – kastas. Kastų sistema ypač išryškėjo kolonijiniu laikotarpiu valdant britams – ji tapo Indijos simboliu. Oficialiai kastos Indijoje panaikintos daugiau kaip prieš 60 metų, tačiau gyvuoja ir dabar – apie trečdalis šalies gyventojų vengia neliečiamųjų (žemiausios kastos žmonių), neįsileidžia jų į namus.

Indijos gyventojai ir ūkis

Indija yra antra pagal gyventojų skaičių pasaulio valstybė po Kinijos. Religija ir tradicijos lėmė, kad indų šeimos daugiavaikės, todėl gyventojų nuolat gausėja. Daugiausia žmonių susitelkę derlinguose upių slėniuose ir vandenyno pakrantėse, šiek tiek mažiau – Dekano plokščiakalnyje ir kalnų papėdėse. Pastarosiose įsikūrę senieji Indijos gyventojai (aborigenai). Tai

Pasidomėkite, ar Lietuvės prekybos centruose prekiaujama prieskoniais iš Indijos. Jei taip, kokiais?

6 pav. Valstybės, išauginančios daugiausia ryžių per metus

ypač skurdžios tautos, dauguma žmonių neišsilavinę, neraštingi.

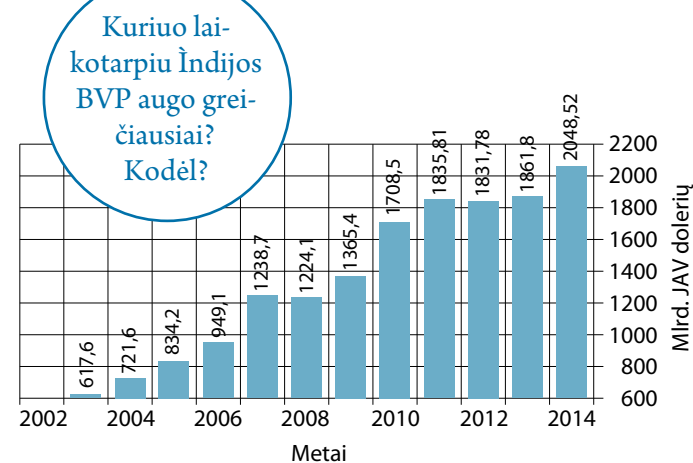
Apie 68 % indų gyvena kaime. Dalis jų – amatininkai (populiarūs rankų darbo kilimai, pinti daiktai), tačiau dauguma – žemdirbiai. Indija išaugina itin daug ryžių (6 pav.), nes klimato sąlygos leidžia nuimti kelis derlius per metus.

Palyginkite mokyklas. Kokių minčių kelia šie vaizdai?

8 pav. Mokyklos Dėlyje

7 pav. Indijos BVP 2002–2014 m.

Indija dar XX a. buvo viena skurdžiausių pasaulio valstybių. Pastaruosius dvidešimt metų jos ekonomika sparčiai auga (7 pav.).

Ši šalis yra sutelkusi dėmesį į valstybines programas, kurių tikslas – išmaitinti gyventojus, mažinti turtuolių ir vargšų atskirtį, tiesti kelius, statyti uostus ir elektrines. Tradicinės Indijos pramonės šakos – tekstilės ir maisto. Sparčiai plėtojama moderni pramonė, interneto, telekomunikacijų ir kompiuterijos sritys, paslaugų sektorius, amatai. Išskirtinis Indijos bruožas – filmų kūrimas. Mumbajuje įsikūręs Boli-vudas yra vienas didžiausių pasaulio kino pramonės centrų.

UŽDUOTYS

- NURODYKITE.** Kokie gamtiniai veiksniai lėmė Indijos kraštovaizdžių įvairovę?
- PAAIŠKINKITE.** Dėl kokių istorinių aplinkybių net ir mažaraščiai šalies gyventojai susikalba angliškai?
- SAMPROTAUKITE.** Pagrįskite teiginį, kad istorinė šalies raida ir religijos padarė didžiausią įtaką indų kultūrai ir papročiams.
- ANALIZUOKITE.** Ką galima sužinoti apie Indijos gamtą iš Tagorės eilėraščio eilučių?

Kai audros debesys dūdena danguje ir liejasi
birželio liūtys,
Drėgnas vėjas iš rytų atklysta lygumom ir groja
birbynėm tarp bambukų,
Tada pulkai gėlių staiga išnyra nežinia iš kur ir
šoka žolėje laukinių džiaugsmo šokių.

Rabindranathas Tagorė. Gėlių mokykla

TYRIMAS „KELIONĖ PO AZIJOS REGIONUS“

Atlikdami tyrimą susipažinsite su įvairiais Azijos regionais, atskleisite pasirinktų vietovių gamtos ir visuomenės ypatumus, ieškosite atsakymų į jus dominančius geografinius klausimus.

Siūlome rinktis temą, susijusią su vadovėlyje nagrinėjama Azijos regionais. Tikimės, kad tyrimas paskatins jus labiau domėtis Azija, jos gamtos ir kultūros įvairove, kylančiomis problemomis.

Patariame tyrimą atlikti grupėmis – sutaupysite laiko, galėsite geriau pritaikyti savo gebėjimus ir atskleisti polinkius. Darbo sėkmė priklausys ir nuo tinkamo darbų pasiskirstymo.

Šio tyrimo tikslas – naudojantis vadovėlio ir papildomų šaltinių informacija parengti pranešimą apie pasirinktą Azijos regioną arba šalį.

1 Susiskirstykite grupėmis po 3–4 narius.

2 Pasirinkite tyrimo temą, pvz., *Azijos gamtos kontrastai, Azijos kultūrų įvairovė*.

3 Sudarykite darbo planą (ką, kada ir kaip atliksite).

7 Įsivertinkite. Aptarkite savo ir klasės draugų pristatymus (kaip sekėsi dirbti grupėmis, kas pavyko, su kokiais sunkumais susidūrėte, ką kitą kartą darytumėte kitaip).

6 Pristatykite tyrimo rezultatus klasei (nepamirškite pasisveikinti, pristatykite ir pristatykite grupės narius, trumpai paaiškinkite, kodėl pasirinkote šią temą, koks buvo tyrimo tikslas, pasistenkite sudominti klausytojus, pvz., pateikite intriguojantį faktą ar klausimą).

Tyrimo žingsniai

5 Organizuokite veiklą:

- ieškokite informacijos (naudokitės vadovėliu, žinynais, žiniasklaidos priemonėmis), nagrinėkite ją, atrinkite tinkamiausią (informacija turi būti nešališka, patikima, įdomi, lengvai suprantama), parinkite reikiamus žemėlapius ar jų fragmentus, iliustracijas;
- apibendrinkite darbo rezultatus ir padarykite išvadas;
- pasirinktu būdu pristatykite tyrimo medžiagą (įžangoje suapžindinkite su tyrimo tema, tikslu, paskirtimi, dėstymo dalyje atskleiskite temą, nurodykite reikiamus faktus, suformuluokite pagrindines mintis, pabaigoje įvertinkite analizuotą medžiagą, pateikite rezultatus, išvadas).

Siūlomos tyrimo temos

ŠIAURĖS AZIJA

- Žmonių prisitaikymas prie atšiaurių Arkties vandenyno pakrantės gamtos sąlygų
- Šiaurės Azijos gamta
- Klimato kaitos padariniai šiaurinėse Azijos pakrantėse

RYTŲ IR PIETRYČIŲ AZIJA

- Rytų ir Pietryčių Azijos geografinė padėtis
- Turizmas Pietryčių Azijoje
- Gamtos stichijos Rytų ir Pietryčių Azijoje: pavojai ir apsisaugojimo būdai
- Mongolijos gamtos sąlygų ypatumai ir žmonių ūkinė veikla

CENTRINĖ AZIJA

- Centrinės Azijos geografinė padėtis
- Centrinės Azijos gamtos sąlygų ypatumai
- Žmonių ūkinė veikla Centrinės Azijos dykumose
- Aralo jūros nykimas – ne tik ekologinė, bet ir socialinė problema
- Senieji Uzbekijos miestai, įtraukti į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą

PIETVAKARIŲ AZIJA

- Pietvakarių Azijos gamtos ištekliai
- Pietvakarių Azija – religijų lopšys
- Turizmas Izraelyje
- Turkijos geografinės padėties ypatumai ir turizmas

PIETŲ AZIJA

- Kuo ypatinga Nepalė gyvenanti šerpų tauta
- Šri Lankos salą garsinantis žemės ūkio augalas

PASIKARTOKITE IR ĮSIVERTINKITE

SAVOKOS

Beduinai, mangrovės, arijai, dotis, saris, laisvoji ekonominė zona, megalopolis, taifūnas, aukštupys, žemupys, šamanizmas, techniniai augalai.

UŽDUOTYS IR KLAUSIMAI

29. AZIJA – EURAZIJOS DALIS

- Prisiminkite, kas yra žemynas, ir paaiškinkite, kodėl Eurazija dalijama į dvi dalis.
- Remdamiesi Azijos gamtiniu žemėlapiu (1 pav., p. 100) apibūdinkite Baikalo ežero geografinę padėtį, kilmę, nurodykite, kokioje klimato juostoje ir geografinėje zonoje jis yra.
- Remdamiesi Azijos gamtiniu (1 pav., p. 100) ir žemynų tektoninių sričių (2 pav., p. 38) žemėlapiais paaiškinkite, kokius reljefo ypatumus lėmė geologinė šio žemyno sandara.

30. JUNGTTINIAI ARABŲ EMYRATAI

- Apibūdinkite Jungtinių Arabų Emyrātų geografinę padėtį.
- Kodėl dauguma JAE gyventojų susitelkę miestuose?
- Kas lėmė, jog JAE – tik 1971 m. susikūrusi valstybė – tapo viena turtingiausių Pietvakarių Azijos šalių?

31. INDIJA

- Remdamiesi Indijos gamtiniu žemėlapiu (1 pav., p. 106) nurodykite, kokie gamtos objektai ją skiria nuo gretimų valstybių.
- Vasarą skrydžiai į Pietų Azijos regioną esti pigesni, nes sumažėja turistų. Kodėl turistai vengia lankytis šiame regione vasarą?
- Kodėl Indija laikoma ir turtinga, ir skurdžia šalimi?

32. KINIJA

- Apibūdinkite Kinijos geografinę padėtį.
- Kodėl XXI a. Kinijos gyventojų gausėjimo tempas sulėtėjo?
- Kuo panašios ir kuo skiriasi Kinijos rytinės ir vakarinės dalių gamtos sąlygos ir ūkis?
- Pagrįskite teiginį, kad Kinija yra sparčiai kylančios ekonomikos šalis.

33. JAPONIJA

- Kuo ypatinga Japonijos gamta?
- Kuo japonai skiriasi nuo kitų tautų ir kas tai lėmė?
- Kodėl mineralinių išteklių beveik neturinti Japonija yra viena iš ekonomiškai stipriausių pasaulio šalių?
- Įrodykite, kad Lietuvą ir Japoniją tarpusavyje bendradarbiauja.

34. RUSIJA

- Kuo skiriasi Rusijos europinės ir azijinės dalių gamta?
- Naudodamiesi 5 pav. (p. 121) pagrįskite teiginį: „Rusija pirmauja pasaulyje pagal medienos išteklius.“
- Kodėl Rusijoje labiausiai išplėtos pramonės šakos, reikalaujančios daug žaliavų ir elektros energijos?

ŽINAU IR SUPRANTU, kodėl Eurazija dalijama į Europą ir Aziją, kuo ypatingas Azijos žemynas, kodėl Jungtiniai Arabų Emyrātai yra ekonomiškai stipri šalis, kas lemia Indijos gamtos ir kultūros įvairovę, kuo ypatingas Kinijos ūkis, kokios sudėtingos yra Japonijos gamtos sąlygos, kas lemia sparčią šios šalies ūkio pažangą ir aukštą žmonių gyvenimo lygį, kokių gamtos išteklių turtinga Rusija ir kaip jie naudojami šalies ūkyje.

GEBU apibūdinti Azijos geografinę padėtį, gamtos ir visuomenės ypatumus, nurodyti Jungtinių Arabų Emyrātų ūkio bruožus, socialinius ir kultūrinius ypatumus, apibūdinti Indijos kultūrą ir vyraujančią religiją, išskirti svarbiausius šios šalies ūkio bruožus, apibūdinti Kinijos kultūrą ir vyraujančią religiją, nurodyti teritorinio šios šalies ūkio išsidėstymo ypatumus, apibūdinti Japonijos gamtos sąlygas, paaiškinti, kodėl ši valstybė yra viena iš ekonomiškai stipriausių pasaulyje, apibūdinti Rusijos gamtos ypatumus, išskirti socialinius šios šalies kontrastus, nurodyti pagrindinius gamtos išteklius ir nusakyti, kuo jie svarbūs šalies ekonomikai, palyginti Azijos regionus, nurodyti jų skirtumus, paaiškinti tų skirtumų priežastis ir padaryti išvadą.

Įsivertinkite ir čia: goo.gl/WvuMHL.

